

ALFACA II

Βελτιστοποίηση της υποδοχής και της φροντίδας των ασυνόδευτων παιδιών μέσω διαρθρωτικής αύξησης της ποιότητας και της ποσότητας της οικογενειακής φροντίδας

ΕΚΘΕΣΗ ΧΩΡΑΣ

Σύγχρονος σχεδιασμός οικογενειακής φροντίδας για ασυνόδευτα ανήλικα

ALFACA II

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Σύγχρονος σχεδιασμός οικογενειακής φροντίδας για ασυνόδευτα ανήλικα

© Nidos και "Hope For Children" CRC Policy Center, Απρίλιος 2019
Έκδοση: Stichting Nidos, Maliebaan 99, 3581 CH Utrecht, Ολλανδία
Συντάκτης: Κριστίν Σιαχπεντεριάν
Γλωσσική επιμέλεια: Τασούλα Μιχαλοπούλου

Η παρούσα έκθεση χώρας για την Κύπρο δημοσιεύτηκε στα πλαίσια του έργου ALFACA II (Φεβρουάριος 2018 - Ιούλιος 2019). Στόχος είναι η καθιέρωση της βιώσιμης φροντίδας στην οικογένεια, στο Βέλγιο, την Κροατία, την Κύπρο, την Ελλάδα και την Ιταλία.

Το περιεχόμενο της παρούσας έκθεσης αντιπροσωπεύει μόνο τις απόψεις των συντακτών της και αποτελεί αποκλειστικά δική τους ευθύνη. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν αποδέχεται καμία ευθύνη για οποιαδήποτε ενδεχόμενη χρήση των πληροφοριών που περιέχει.

Συγχρηματοδοτείται
από το πρόγραμμα
«Δικαιώματα,
Ισότητα και
Ιθαγένεια» (REC)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	4
1. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ	5
1.1 Τρέχον εθνικό πλαίσιο	5
1.2 Ανάλυση SWOT	9
1.3 Καλές πρακτικές στην Κύπρο	10
1.4 Δυσκολίες στην Κύπρο	11
1.5 Πρακτικές που θα αναπτυχθούν στην Κύπρο	12
1.6 Συμμετείχαν ασυνόδευτα παιδιά ή πρώην ασυνόδευτα παιδιά στην ανάλυση της κατάστασης.....	13
2. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ	14
3. ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ	16
4. ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΪΔΟΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ	20
ΠΑΡΆΡΤΗΜΑ Ι ΕΚΠΑΪΔΕΥΣΗ	20
ALFACA στην κύπρο	20

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Η έκθεση του έργου ALFACA II για την Κύπρο προέκυψε από την ανάγκη διερεύνησης και καθιέρωσης καινοτόμων τρόπων βελτίωσης της υποδοχής και φροντίδας των ασυνόδευτων παιδιών μέσω της διαρθρωτικής αύξησης της ποιότητας και της ποσότητας της οικογενειακής φροντίδας.

Η παρούσα έκθεση παρουσιάζει τα αποτελέσματα της έρευνας που διενήργησε το Τμήμα Έρευνας και Ανάπτυξης του “Hope For Children” CRC Policy Center (HFC), καθώς και τις συνεντεύξεις που πραγματοποιήθηκαν με ασυνόδευτα παιδιά, συζητήσεις με ενδιαφερόμενα μέρη και ανάλυση του νομικού πλαισίου του συστήματος αναδοχής στην Κύπρο. Με στόχο τη συγκέντρωση τόσο των πρακτικών γνώσεων όσο και των δεδομένων σχετικά με το σύστημα ανάδοχης φροντίδας, στη σύνταξη της παρούσας έκθεσης συνέβαλαν ενεργά οι επαγγελματίες του Τμήματος Ανάδοχης Φροντίδας του HFC. Παρέχοντας ολιστικές πληροφορίες και χρήσιμες συστάσεις για το πώς μπορεί να βελτιωθεί το σύστημα ανάδοχης φροντίδας στην Κύπρο, η έκθεση απευθύνεται σε ένα ευρύ φάσμα επαγγελματιών, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών λειτουργών, των συμβούλων, των συμπεριφοριακών επιστημόνων και των ψυχολόγων καθώς και των υπευθύνων χάραξης πολιτικής στον τομέα της υποδοχής και φροντίδας ασυνόδευτων παιδιών.

Η έκθεση της Κύπρου παρουσιάζει την τρέχουσα κατάσταση σχετικά με το σύστημα αναδοχής στην Κύπρο, μια ανάλυση SWOT σχετικά με τις ορθές πρακτικές, τις αδυναμίες και τις ευκαιρίες στο πλαίσιο του προγράμματος αναδοχής, συστάσεις για την περαιτέρω βελτίωσή του και ένα σχέδιο δράσης για την επίτευξη ενός βιώσιμου συστήματος στη χώρα. Το Παράρτημα I περιγράφει το διήμερο εκπαιδευτικό πρόγραμμα ALFACA που πραγματοποιήθηκε στη Λευκωσία στις 7 και 8 Μαρτίου 2019 από δύο επαγγελματίες εκπαιδευτές του Ιδρύματος Nidos από την Ολλανδία.

Από το 2015 ο αριθμός των ασυνόδευτων παιδιών μεταξύ των αιτούντων άσυλο που έχουν καταγραφεί στην Κύπρο έχει υπερδιπλασιαστεί. Αυτό έθεσε ένα τεράστιο βάρος στο σύστημα ανάδοχης φροντίδας στη χώρα όσον αφορά τη φιλοξενία αυτών των παιδιών σε οικογένειες, ιδίως επειδή ο αριθμός των υποψήφιων ανάδοχων οικογενειών που πληρούν τα κριτήρια είναι συγκριτικά χαμηλός. Οι Κρατικές Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ) στην Κύπρο εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προβλήματα με τη διαθεσιμότητα των οικογενειών που είναι πρόθυμες να φιλοξενήσουν παιδιά ως ανάδοχες οικογένειες.

Μια σημαντική εξέλιξη στην Κύπρο ήταν η τοποθέτηση 58 ασυνόδευτων παιδιών σε ανάδοχες οικογένειες το 2017 μέσω του «Πιλοτικού Προγράμματος για την Αναδοχή Ασυνόδευτων Ανήλικων, Αιτούντων άσυλο / Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας», το οποίο λειτούργησε για πρώτη φορά στην Κύπρο από το “Hope For Children” σε στενή συνεργασία με τις ΥΚΕ. Επιπλέον, στις 11 Ιουλίου του 2018 υπογράφηκε ένα πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ των Κρατικών Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και του HFC, το οποίο προβλέπει τη δημιουργία ενός προγράμματος αναδοχής που θα διαχειρίζεται το HFC σε στενή συνεργασία με τις ΥΚΕ. Αυτά τα βήματα έχουν ληφθεί σε μια προσπάθεια να διευκολυνθεί η εργασία των ΥΚΕ και να ελαχιστοποιηθεί ο υπερβολικός φόρτος περιπτώσεων. Θεωρείται ότι τα βήματα αυτά βελτιώνουν το συνολικό σύστημα αναδοχής στην Κύπρο και επιταχύνουν τις διαδικασίες όπου αυτό είναι δυνατό και απαραίτητο.

1. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

1.1 Τρέχον εθνικό πλαίσιο

Γενικό πλαίσιο

Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση της Eurostat το 2018, 225 ασυνόδευτα παιδιά ζήτησαν άσυλο στην Κύπρο το 2017 - σημειώνοντας μικρή αύξηση από το 2016 (215 εγγραφές)¹. Τα ασυνόδευτα παιδιά ανήλθαν στο 32,4% όλων των αιτήσεων ασύλου που υποβλήθηκαν στην Κύπρο. Το 4% των αιτούντων αφορούσε παιδιά έως 14 ετών. Στην πραγματικότητα, η συντριπτική πλειοψηφία των παιδιών που είναι εγγεγραμμένοι τώρα ως αιτούντες άσυλο στην Κύπρο είναι άνω των 14 ετών. Τα περισσότερα από τα 225 παιδιά - 64% - ήταν αγόρια. Σύμφωνα με την Eurostat, σχεδόν οι μισοί από αυτούς ήρθαν από τη Συρία, ακολουθούμενοι από πολλούς από τη Σομαλία και τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό².

Τα τελευταία δύο χρόνια, ο αριθμός των ασυνόδευτων παιδιών μεταξύ των αιτούντων άσυλο που είναι εγγεγραμμένοι στην Κύπρο έχει υπερδιπλασιαστεί σε σύγκριση με το 2015. Αυτό δεν συμβαίνει με την υπόλοιπη Ευρώπη, όπου κατά μέσο όρο ο αριθμός τους έχει μειωθεί. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, 105 παιδιά καταγράφηκαν στην Κύπρο το 2015 και αυτό αυξήθηκε σε 215 το 2016 και σε 225 το 2017. Αντίθετα, ο αριθμός τους μειώθηκε κατά περίπου ένα τρίτο στην υπόλοιπη Ευρώπη³.

Υποδοχή ασυνόδευτων παιδιών

Οι Αρχές ενημερώνονται κατά τον εντοπισμό ενός ασυνόδευτου παιδιού στη χώρα. Αυτό περιλαμβάνει το ίδρυμα που ασκεί νόμιμη κηδεμονία: τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ). Οι νεαροί αιτούντες άσυλο εντοπίζονται συνήθως από την αστυνομία. Εάν εντοπιστούν από πολίτες, έχουν εντολή να παρουσιαστούν στον πλησιέστερο αστυνομικό σταθμό.

Σε γενικές γραμμές, ο τόπος πρώτης εισόδου ενεργεί ως χώρος υποδοχής για ασυνόδευτα παιδιά έως ότου φτάσουν το 18ο έτος της ηλικίας τους. Φιλοξενούνται σε κρατικά ιδρύματα εναλλακτικής φροντίδας, όπου επίσης φιλοξενούνται παιδιά από την Κύπρο και από άλλες χώρες. Τα περισσότερα ασυνόδευτα παιδιά είναι έφηβοι, επομένως τοποθετούνται συνήθως σε κρατικά ιδρύματα ειδικά για εφήβους (τα κρατικά σπίτια του παιδιού προορίζονται για μικρότερα παιδιά).

Από τον Ιούλιο του 2014, οι ΥΚΕ μπόρεσαν επίσης να φιλοξενήσουν ασυνόδευτα παιδιά σε εξειδικευμένα κέντρα υποδοχής που ονομάζονται «Σπίτια της Ελπίδας». Αυτά διοικούνται από τον διεθνή, ανεξάρτητο, ανθρωπιστικό οργανισμό "Hope For Children" CRC Policy Center (HFC), ο οποίος παρέχει στέγη σε αγόρια ηλικίας 5 έως 18 ετών. Ο Οργανισμός άνοιξε το πρώτο καταφύγιο με δυναμικό 24 κατοίκων το 2014, ακολουθούμενο από ένα δεύτερο το 2016 για 18 επιπλέον παιδιά. Τα καταφύγια βρίσκονται σε μια περιοχή 4555 τετραγωνικών μέτρων και προσφέρουν υπηρεσίες αποκατάστασης και ενσωμάτωσης.

¹ <https://cyprus-mail.com/2018/05/16/225-unaccompanied-minors-applied-for-asylum-in-2017/>

² <https://cyprus-mail.com/2018/05/16/225-unaccompanied-minors-applied-for-asylum-in-2017/>

³ <https://cyprus-mail.com/2017/05/12/number-unaccompanied-minors-doubled-last-year/>

Εκτός από την ηλικία, το φύλο είναι επίσης ένας σημαντικός παράγοντας για την τοποθέτηση των παιδιών σε ένα συγκεκριμένο κέντρο υποδοχής, αφού αυτά χωρίζονται ανάλογα με το φύλο. Η νομική κατάσταση των παιδιών δεν επηρεάζει την τοποθέτησή τους.

Η αξιολόγηση των αναγκών πραγματοποιείται μετά την τοποθέτηση σε ένα ίδρυμα υποδοχής. Ωστόσο, σύμφωνα με το HFC, δεν είναι σαφές πώς λαμβάνεται υπόψη το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού στο πλαίσιο της τοποθέτησης και της αξιολόγησης των αναγκών. Παρόλα αυτά, περιστασιακά υπήρξαν περιπτώσεις που τα παιδιά που ήταν κοντά στην ενηλικίωση και που δεν επιθυμούσαν να παραμείνουν σε κρατικά ιδρύματα, είχαν τη δυνατότητα να ζήσουν ανεξάρτητα.

Η κυβέρνηση χρηματοδοτεί τις λειτουργικές δαπάνες των κρατικών ιδρυμάτων και των «Σπιτιών της Ελπίδας», καθώς επίσης παρέχει ένα μηνιαίο επίδομα για τους ανηλίκους. Οι δραστηριότητες που διοργανώνονται από τα «Σπίτια της Ελπίδας» συγχρηματοδοτούνται επίσης από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσφύγων και μέσω ιδιωτικών χορηγιών.

Το σύστημα αναδοχής σε γενικές γραμμές

Όπως αναφέρεται στη νομοθεσία, οι ΥΚΕ είναι υπεύθυνες για την αναδοχή των παιδιών στην Κύπρο και έχουν θέσει κριτήρια για τις ανάδοχες οικογένειες. Η απόφαση για την απομάκρυνση των παιδιών από το οικογενειακό περιβάλλον θεωρείται έσχατη λύση, αφού όλα τα άλλα πιθανά μέτρα έχουν εξεταστεί και δεν θεωρούνται κατάλληλα. Αυτό συμβαίνει σε περιπτώσεις όπου τα παιδιά υποβάλλονται σε σοβαρή παραμέληση ή κακοποίηση, ή όταν οι γονείς είναι απόντες. Οι ΥΚΕ παρέχουν πολύπλευρη υποστήριξη στις βιολογικές οικογένειες, για την διευκόλυνση της επιστροφής του παιδιού τους.

Οι ΥΚΕ δίνουν προτεραιότητα στην εναλλακτική οικογενειακή φροντίδα έναντι της τοποθέτησης σε χώρους υποδοχής, σε περιπτώσεις όπου πρέπει να απομακρύνουν παιδιά από τις οικογένειές τους. Ο λόγος είναι ότι, ένα οικογενειακό περιβάλλον ή ένα περιβάλλον συγγένειας είναι λιγότερο τραυματικό για το παιδί και ευκολότερο για την προσαρμογή του στο νέο περιβάλλον. Στην Κύπρο υπάρχουν διάφορα είδη αναδοχής: μακροπρόθεσμη (η οποία μπορεί να διαρκέσει μέχρι την ενηλικίωση του παιδιού), βραχυπρόθεσμη (από μία νύχτα έως αρκετούς μήνες), έκτακτης ανάγκης (όταν το παιδί πρέπει να τοποθετηθεί αμέσως σε μια οικογένεια γιατί δεν μπορεί να παραμείνει σε καταφύγιο. Αυτό αφορά συνήθως τα νεογέννητα), προσωρινή φιλοξενία (Σαββατοκύριακα, αργίες ή καλοκαίρι), συγγενική αναδοχή, αναδοχή για ένα έως τρία παιδιά, οικογένεια υποδοχής και πρόγραμμα αναδοχής για μια ομάδα παιδιών ηλικίας μεταξύ τεσσάρων και έξι. Σύμφωνα με την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου της Κυπριακής Δημοκρατίας, οι ΥΚΕ υποστηρίζουν οικονομικά τις ανάδοχες οικογένειες, παρέχοντάς τους επιδόματα φροντίδας για το παιδί.

Επί του παρόντος, 333 παιδιά βρίσκονται σε φροντίδα, από τα οποία το 19,8% (66 παιδιά) βρίσκονται σε ειδικό κέντρο προστασίας (καταφύγιο για παιδιά, καταφύγιο για νέους και καταφύγιο εφήβων). Το 35,2% των παιδιών σε φροντίδα είναι ασυνόδευτα παιδιά (71 παιδιά σε κρατικά ιδρύματα και περίπου 46 παιδιά σε ιδιωτικά καταφύγια που λειτουργούν από το HFC στη Λευκωσία). Ένας μεγάλος αριθμός παιδιών σε φροντίδα (45% - 150 παιδιά) τοποθετούνται σε εγκεκριμένες ανάδοχες οικογένειες⁴. Επί του παρόντος, υπάρχουν 111 εγκεκριμένες οικογένειες και, σύμφωνα με τα στοιχεία, ο αριθμός των ανάδοχων οικογενειών που πληρούν τα κριτήρια είναι μικρότερος από τον αριθμό των παιδιών που χρειάζονται ανάδοχη φροντίδα, είτε πρόκειται για παιδιά από την Κύπρο είτε για ασυνόδευτα παιδιά αιτούντες άσυλο. Ως εκ τούτου, οι ΥΚΕ εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν

⁴ Παρουσίαση από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας κατά τη συνάντηση εμπειρογνομώνων τον Ιούνιο του 2018, Λευκωσία, Κύπρος.

προβλήματα με τη διαθεσιμότητα ανάδοχων οικογενειών που είναι πρόθυμες να φιλοξενήσουν παιδιά.

Αναδοχή ασυνόδευτων παιδιών

Συνολικά 58 ασυνόδευτα παιδιά, των οποίων ο νόμιμος κηδεμόνας είναι η Διευθύντρια των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, τοποθετήθηκαν σε ανάδοχες οικογένειες το 2017 μέσω του «Πιλοτικού Προγράμματος για την Αναδοχή Ασυνόδευτων Ανήλικων, Αιτούντες άσυλο / Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας» που υλοποίησε το “Hope For Children” CRC Policy Center σε στενή συνεργασία με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας⁵. Ήταν ένα πρωτοποριακό και καινοτόμο βήμα για την Κύπρο για την αποτελεσματική προστασία, φροντίδα και αποκατάσταση των ασυνόδευτων παιδιών που είτε είναι αιτούντες άσυλο είτε δικαιούχοι διεθνούς προστασίας στο πλαίσιο του συστήματος αναδοχής.

Το πιλοτικό πρόγραμμα ξεκίνησε τον Δεκέμβριο του 2016 και συγχρηματοδοτήθηκε από τη Μονάδα Ευρωπαϊκών Ταμείων του Υπουργείου Εσωτερικών (Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης) και την Κυπριακή Δημοκρατία, με στόχο τον εντοπισμό, την κατάρτιση και την αξιολόγηση των υποψήφιων αναδόχων να αναλάβουν τη φροντίδα των ασυνόδευτων παιδιών που χρήζουν διεθνούς προστασίας. Από το Δεκέμβριο του 2016 μέχρι τον Δεκέμβριο του 2017 αξιολογήθηκαν 80 οικογένειες, 64 οικογένειες εγκρίθηκαν ως ανάδοχες οικογένειες και 58 ασυνόδευτα παιδιά τοποθετήθηκαν σε ανάδοχες οικογένειες. Στη συνέχεια, από τον Δεκέμβριο του 2017 έως τον Μάιο του 2018, σημειώθηκε σημαντική αύξηση του αριθμού των ασυνόδευτων παιδιών που τοποθετήθηκαν σε οικογένειες (69), ενώ ο αριθμός των εγκεκριμένων αναδόχων οικογενειών ανήλθε στις 76⁶. Αυτό καταδεικνύει την αυξημένη ανάγκη για αναδόχους, ειδικά επειδή ο αριθμός των ασυνόδευτων παιδιών στο καταφύγιο αυξάνεται αρκετά γρήγορα.

Επιπλέον, στις 11 Ιουλίου 2018 υπογράφηκε Πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και του ΗFC, το οποίο ορίζει τη σύσταση ενός προγράμματος αναδοχής στην Κύπρο το οποίο διαχειρίζεται το ΗFC σε στενή συνεργασία με τις ΥΚΕ. Το Τμήμα Ανάδοξης Φροντίδας του ΗFC ασχολείται επί του παρόντος με περιπτώσεις αναδοχής τόσο παιδιών από την Κύπρο όσο και των ασυνόδευτων παιδιών. Η συνεργασία με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας είναι θεμελιώδης, λόγω του ρόλου τους ως νόμιμου κηδεμόνα των ασυνόδευτων παιδιών στην Κύπρο και της ευθύνης τους για την τοποθέτηση των παιδιών σε εγκεκριμένες ανάδοχες οικογένειες. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι η ομάδα του προγράμματος αποτελείται από εξειδικευμένους επαγγελματίες, εγγεγραμμένους ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς.

Νομικό πλαίσιο όσον αφορά την αναδοχή

Ο θεσμός της Αναδοχής λειτουργεί στην Κύπρο από το 1956, όταν εγκρίθηκε ο Περί Παιδιών Νόμος (Κεφάλαιο 352), ο οποίος δίνει το δικαίωμα στον Διευθυντή των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας να είναι υπεύθυνος για τα παιδιά που χρειάζονται φροντίδα και προστασία, είτε με τη συγκατάθεση των γονέων ή μετά από απόφαση του Δικαστηρίου. Άλλες νομοθεσίες που σχετίζονται με τα παιδιά και επιτρέπουν στον Διευθυντή των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, βάσει συγκεκριμένων περιστάσεων, να παρέχει νομική φροντίδα στα παιδιά:

- Ο περί Παιδιών Νόμος (ΚΕΦ.352)
- Ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος του 2000. (Ν. 119(I)/2000 και 2004)
- Ο περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Εμπορίας και Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμος του 2014 (Ν. 60(I)/2014)

⁵ <https://cyprus-mail.com/2017/12/06/foster-homes-found-unaccompanied-minors/>

⁶ “Hope For Children” CRC Policy Center

- Ο Περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Σεξουαλικής Κακοποίησης, της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας Νόμος του 2014 (91(I)/2014)
- Ο περί Προσφύγων Νόμος του 2000 (Ν. 6(I)/2000)
- Ο περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμος του 1990 έως το 1998 (Ν. 216/1990)

Σε αυτό το συγκεκριμένο τομέα, οι ΥΚΕ εκτελούν διοικητική πρακτική σύμφωνα με το Οργανωτικό και λειτουργικό εγχειρίδιο των υπηρεσιών.

Ένα παιδί θεωρείται ένα άτομο ηλικίας κάτω των 18 ετών, σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία κυρώθηκε από τη Κυπριακή Δημοκρατία με τη Σύμβαση του 1990 για τα Δικαιώματα του Παιδιού (Κυρωτικός Νόμος). Σύμφωνα με το νόμο, ο Διευθυντής των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας φροντίζει και προστατεύει τα παιδιά (γονική μέριμνα) σε περιπτώσεις που οι γονείς εγκαταλείπουν ή αδυνατούν να εκπληρώσουν τις γονικές υποχρεώσεις τους. Επίσης, ο περί Προσφύγων Νόμος του 2000 ορίζει τον Διευθυντή των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας ως κηδεμόνα των παιδιών που εισέρχονται στην Κυπριακή Δημοκρατία χωρίς γονέα ή νόμιμο κηδεμόνα και έχουν υποβάλει αίτηση για διεθνή προστασία. Ωστόσο, είναι απαραίτητο να ρυθμιστεί η νομοθεσία σχετικά με το σύστημα της ανάδοχης φροντίδας. Συγκεκριμένα, υπάρχει ανάγκη να προταθεί νομοθεσία σχετικά με την αναδοχή που θα λειτουργεί ως νόμος αναφοράς σε σχέση με κάθε παιδί που είναι υπό τη φροντίδα των ΥΚΕ.

1.2 Ανάλυση SWOT

Εσωτερικά	
Δυνατά σημεία	Αδύνατα σημεία
<ul style="list-style-type: none"> • Καλή συνεργασία μεταξύ του ΗFC και των ΥΚΕ (παραπομπές, συντονισμός και επιδόματα) → Πρωτόκολλο συνεργασίας μεταξύ του ΗFC και των ΥΚΕ για ενίσχυση της συνεργασίας. • Το ασυνόδευτο παιδί παραμένει στο καταφύγιο μέχρι το ΗFC να βεβαιωθεί για την καταλληλότητα των ανάδοχων γονέων. • Πραγματοποίηση εκπαιδευτικών σεμιναρίων για τους αναδόχους. • Τακτικές επισκέψεις και εποπτεία των σπιτιών. • Κέντρο υποδοχής που διευθύνεται από το ΗFC, ώστε οι κοινωνικοί λειτουργοί να γνωρίζουν ακριβώς τι χρειάζεται το παιδί και να μπορέσουν να ταιριάξουν το παιδί με την ανάλογη οικογένεια. • Συνεργασία του ΗFC με κέντρα πληροφόρησης. • Εμπειρία με τις διαδικασίες συγγενικής αναδοχής - η πλειοψηφία είναι περιπτώσεις συγγενικής αναδοχής. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ανεπαρκής νομοθεσία στον τομέα. • Έλλειψη επαρκούς αριθμού αναδόχων. • Τα ασυνόδευτα παιδιά έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και οι υποψήφιοι ανάδοχοι γονείς είναι επιλεκτικοί στις προτιμήσεις τους. • Έλλειψη ευαισθητοποίησης σχετικά με το πρόγραμμα αναδοχής. • Αξιολόγηση των υποψηφίων ανάδοχων γονέων. • Συγγενική αναδοχή → γλωσσικά εμπόδια, πολιτιστικό υπόβαθρο, περιπλοκή του ρόλου του λειτουργού του ΗFC. • Εκπαίδευση υποψήφιων γονέων → ανεπαρκής συμμετοχή των γονέων καθώς έχουν επαγγελματικές υποχρεώσεις. • Παρακολούθηση → καθυστερήσεις στην πληρωμή του επιδόματος. • Εμπόδια ένταξης, καθυστερήσεις στην έκδοση άδειας παραμονής στην Κύπρο και περιορισμένη πρόσβαση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και ιατρική περίθαλψη.
Εξωτερικά	
Ευκαιρίες	Απειλές
<ul style="list-style-type: none"> • Περισσότερες εκστρατείες ευαισθητοποίησης σχετικά με το πρόγραμμα αναδοχής στην Κύπρο. • Κανένας άλλος ιδιωτικός οργανισμός δεν εκτελεί το πρόγραμμα αναδοχής στην Κύπρο → ευκαιρία για την οικοδόμηση περισσότερων γεφυρών για συνεργασία με άλλους οργανισμούς με κοινές αξίες και εμπειρογνωμοσύνη. • Περισσότερη υποστήριξη των ανάδοχων γονέων με τη δημιουργία ενός δικτύου • Εμπλοκή των παλαιών ανάδοχων οικογενειών με νέες ανάδοχες οικογένειες στα εκπαιδευτικά και ενημερωτικά σεμινάρια. • Προετοιμασία των παιδιών για τις ανάγκες αναδοχής • Φροντίδα βασισμένη στο τραύμα για τους αναδόχους. • Εκπαιδευτικές συνεδρίες για εθνοτικές / πολιτιστικές οικογένειες ως συνομιλητές για τις νέες οικογένειες. • Επιστημονική έρευνα. 	<ul style="list-style-type: none"> • Άδεια διαμονής - καθυστερήσεις ενισχύουν την πρόσβαση των παιδιών στις υπηρεσίες • Η αλλαγή της πολιτικής ατμόσφαιρας → μπορεί να έχει αντίκτυπο στην ένταξη των ασυνόδευτων παιδιών στην ευρύτερη κοινωνία μόλις τοποθετηθούν σε ανάδοχες οικογένειες. • Η κοινωνική απόρριψη των ασυνόδευτων παιδιών και η έννοια της ανάδοχης φροντίδας μπορεί να απειλήσουν τη βιωσιμότητα του προγράμματος αναδοχής.

1.3 Καλές πρακτικές στην Κύπρο

Μια σημαντική ώθηση στην εναλλακτική οικογενειακή φροντίδα στην Κύπρο ήταν η Συνάντηση Εμπειρογνομόνων που πραγματοποιήθηκε στη Λευκωσία στο πλαίσιο του έργου ALFACA II στις 18 και 19 Ιουνίου 2018. Αυτή ήταν η πρώτη φορά που όλοι οι κύριοι εμπλεκόμενοι φορείς και φορείς παροχής υπηρεσιών για τους αναδόχους και τα ασυνόδευτα παιδιά συναντήθηκαν και συζήτησαν τις διάφορες προκλήσεις και αδυναμίες του προγράμματος αναδοχής στην Κύπρο καθώς και τα δυνατά του σημεία. Επιπλέον, χρησιμοποιώντας διαφορετικές εμπειρικές δραστηριότητες, όλοι οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να συζητήσουν τρόπους για να καταστήσουν το πρόγραμμα πιο βιώσιμο και αποδοτικό. Αυτό οδήγησε σε εποικοδομητικές συζητήσεις, κατά τις οποίες μοιράστηκαν πολλές χρήσιμες ιδέες και καλές πρακτικές σχετικά με τους τρόπους βελτίωσης του προγράμματος αναδοχής στην Κύπρο.

Μια άλλη σημαντική καλή πρακτική είναι η στενή συνεργασία μεταξύ των ΥΚΕ και του “Hope For Children” CRC Policy Center για τη λειτουργία και το συντονισμό του προγράμματος αναδοχής. Η συνεργασία επισημοποιήθηκε στις 11 Ιουλίου 2018, με την υπογραφή Πρωτοκόλλου συνεργασίας μεταξύ των δύο οργανισμών, το οποίο επίσης ορίζει και καθορίζει τους ρόλους που έχει κάθε μέλος σε σχέση με το πρόγραμμα. Αυτό είναι σημαντικό καθώς υπάρχουν σαφείς κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με το ποιος κάνει τι, για την αποφυγή τυχόν αδικαιολόγητων περιστατικών που ενδέχεται να θέσουν σε κίνδυνο την ομαλή διεξαγωγή και εκτέλεση των δραστηριοτήτων. Για παράδειγμα, το HFC είναι υπεύθυνο για την εξεύρεση, την αξιολόγηση, την κατάρτιση και την παρακολούθηση των ανάδοχων γονέων και οι ΥΚΕ είναι υπεύθυνες για τα ασυνόδευτα παιδιά, ιδιαίτερα στο στάδιο της παρακολούθησης. Τέλος, η στενή συνεργασία και η καθημερινή επικοινωνία μεταξύ ΥΚΕ και HFC επιτρέπουν τον αποτελεσματικό συντονισμό των υποθέσεων αναφορικά με την αναδοχή, ιδίως αφού η Διευθύντρια των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας είναι η νόμιμη κηδεμόνας των ασυνόδευτων παιδιών στην Κύπρο.

Επιπλέον, οι ΥΚΕ καταβάλουν ένα μηνιαίο επίδομα για τη φροντίδα ενός ασυνόδευτου παιδιού μόλις τοποθετηθεί σε ανάδοχη οικογένεια. Αυτό περιλαμβάνει επιδόματα για προσωπικά έξοδα, έξοδα μετακίνησης, βρεφικές πάνες μιας χρήσης και τρόφιμα για το νηπιαγωγείο, καθώς και έκτακτα επιδόματα για την κάλυψη ειδικών αναγκών.

Το HFC ακολουθεί προσεκτικά τις διαδικασίες που υποστηρίζουν την αποτελεσματική εφαρμογή του προγράμματος. Για παράδειγμα, μια κοινωνικοοικονομική και ψυχολογική αξιολόγηση των υποψήφιων ανάδοχων γονέων, προπαρασκευαστικές συνεδρίες για την πλήρη ενημέρωσή τους για τους μελλοντικούς ρόλους και τις προσδοκίες τους, καθώς και μια σειρά εκπαιδευτικών συνεδριών για τους ανάδοχους γονείς σε θέματα θετικής γονικής μέριμνας. Το HFC πραγματοποιεί επίσης συχνές συναντήσεις παρακολούθησης με υποψήφιους αναδόχους και σημερινούς αναδόχους, οι οποίοι δίνουν τη δυνατότητα στους λειτουργούς του HFC να παρακολουθούν στενά την κατάσταση του παιδιού και να αποτρέπουν τα αρνητικά και αδικαιολόγητα περιστατικά. Όλες αυτές οι διαδικασίες συμβάλλουν στην οικοδόμηση μιας σχέσης εμπιστοσύνης μεταξύ της οικογένειας και του κοινωνικού λειτουργού που είναι υπεύθυνος για την υπόθεση και, κυρίως, στη δημιουργία μιας αίσθησης ομαδικής εργασίας όπου ο σημαντικότερος στόχος είναι η ευημερία του παιδιού.

Η διαδικασία επιλογής που διεξάγεται από το HFC κατά την εξέταση των υποψήφιων ανάδοχων γονέων είναι πολύ σημαντική, διότι χρησιμοποιείται ως βάση για την εκπαίδευσή τους και για μια τελική αξιολόγηση πριν γίνει αποδεκτή ως ανάδοχη οικογένεια. Οι εκθέσεις σχετικά με την ψυχοκοινωνική και ψυχολογική αξιολόγηση που προετοιμάζει το HFC δίνουν μια σαφή εικόνα της ικανότητας των αιτούντων να παρέχουν φροντίδα στα παιδιά, έτσι ώστε οι λειτουργοί του HFC να μπορέσουν να τοποθετήσουν το παιδί στην κατάλληλη ανάδοχη οικογένεια, με μεγαλύτερη βεβαιότητα επιτυχίας.

Ένα άλλο ισχυρό σημείο στο πρόγραμμα αναδοχής είναι η συνεργασία του ΗFC με πολλούς τοπικούς φορείς, όπως τα κέντρα πληροφόρησης για τους μετανάστες, τα διαπολιτισμικά κέντρα, τα κοινοτικά παντοπωλεία, τα θερινά σχολεία και τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Με αυτόν τον τρόπο, ο Οργανισμός ενημερώνεται πλήρως για όλες τις πιθανές ευκαιρίες υποστήριξης των αναδόχων καθώς και των ασυνόδευτων παιδιών που τοποθετούνται σε ανάδοχες οικογένειες.

Άλλα θετικά στοιχεία του προγράμματος αναδοχής περιλαμβάνουν: το παιδί παραμένει στο καταφύγιο έως ότου το ΗFC επιβεβαιώσει την καταλληλότητα των αναδόχων. Δύο ιδιωτικά καταλύματα για ασυνόδευτα παιδιά λειτουργούν από το ΗFC, έτσι ώστε οι κοινωνικοί λειτουργοί που εργάζονται στο Τμήμα Ανάδοξης Φροντίδας να εξοικειωθούν με τις ανάγκες των ασυνόδευτων παιδιών και να μπορέσουν, κατά συνέπεια, να τους ταιριάξουν με την πιο κατάλληλη οικογένεια. Τέλος, η τηλεφωνική γραμμή άμεσης εξυπηρέτησης ΗFC είναι διαθέσιμη 24 ώρες το 24ωρο, έτσι ώστε οι οικογένειες και τα παιδιά να μπορούν να καλέσουν τον Οργανισμό όποτε θέλουν και να λάβουν την κατάλληλη βοήθεια.

1.4 Δυσκολίες στην Κύπρο

Η πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών, κ. Στέλλα Κυριακίδη, επανέλαβε τον Μάιο του 2018 ότι πρέπει να θεσπιστεί ένα σαφές νομοθετικό πλαίσιο για την αναδοχή. Είναι πράγματι απαραίτητο να ρυθμιστεί η νομοθεσία σχετικά με το σύστημα της αναδοχής και συγκεκριμένα, υπάρχει ανάγκη να προταθεί νομοθεσία που θα λειτουργεί ως νόμος αναφοράς σε σχέση με κάθε παιδί που βρίσκεται υπό τη φροντίδα των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.

Προβλήματα αντιμετωπίζονται κατά την εξεύρεση υποψηφίων αναδόχων. Συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια των ενημερωτικών εκστρατειών και συναντήσεων ευαισθητοποίησης, όπου όχι αρκετοί άνθρωποι δείχνουν ενδιαφέρον να γίνουν ανάδοχοι γονείς για ασυνόδευτα παιδιά, όταν αντιλαμβάνονται ότι πρόκειται για ομάδα παιδιών που έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και ανάγκες.

Παρομοίως, προκλήσεις μπορεί να αναμένονται κατά την αξιολόγηση των εγκεκριμένων αναδόχων και κατά τον προγραμματισμό συνεδριάσεων στο σπίτι με έναν κοινωνικό λειτουργό. Αυτά τα προβλήματα είναι ιδιαίτερα εμφανή στις περιπτώσεις συγγενικής αναδοχής, λόγω γλωσσικών εμποδίων (αν και το ΗFC χρησιμοποιεί μεταφραστές), τις διαφορές στο πολιτισμικό υπόβαθρο και τα συναισθήματα δυσπιστίας ή πιθανής σύγχυσης όσον αφορά τον ρόλο των λειτουργών του ΗFC. Στις αξιολογήσεις παρακολούθησης που διεξήχθησαν από λειτουργούς του Τμήματος Ανάδοξης Φροντίδας, παρουσιάζονται και άλλες προκλήσεις σχετικά με τη διαδικασία ενσωμάτωσης των ασυνόδευτων παιδιών στην ανάδοχη οικογένεια. Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν δυσκολίες στην καθιέρωση επαγγελματικής σχέσης μεταξύ του λειτουργού που χειρίζεται την υπόθεση και των αναδόχων, καθυστερήσεις στην πληρωμή των επιδομάτων για τους αναδόχους, καθυστερήσεις στην έκδοση της άδειας διαμονής του παιδιού και ανεπαρκής παροχή υπηρεσιών υποστήριξης (εκπαίδευση και ιατρική Φροντίδα).

Όσον αφορά την εκπαίδευση, ο αριθμός των ασυνόδευτων παιδιών που μπορούν να εγγραφούν στα σχολεία είναι πολύ περιορισμένος. Τα παιδιά διδάσκονται πολύ λίγα μαθήματα (ειδικά στο απογευματινό σχολείο όπου διδάσκονται μόνο ελληνικά και μαθηματικά). Αυτό επιδεινώνεται από το γεγονός ότι οι μόνες πόλεις που έχουν τάξεις ολοκλήρωσης είναι η Λευκωσία και η Λεμεσός. Οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν εκπαιδευτεί για να διδάξουν σε μη ελληνόφωνους και οι επαγγελματίες της ανάδοξης φροντίδας έχουν παρατηρήσει ότι μερικές φορές κάποια παιδιά δεν κάνουν τίποτα κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Δεν υπάρχει πρόοδος, με την έννοια ότι κάθε χρόνο τα παιδιά επαναλαμβάνουν την ίδια τάξη επειδή το σύστημα δεν είναι καλά δομημένο. Επομένως, βαριούνται

και τελικά δεν πηγαίνουν στο σχολείο καθόλου. Τέλος, τα παιδιά δεν λαμβάνουν πιστοποιητικό όταν τελειώνουν το σχολείο, επομένως δεν μπορούν να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους και δεν υπάρχουν αποδείξεις ότι έχουν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Ένα άλλο σημαντικό ζήτημα είναι οι εκπαιδευτικές συναντήσεις για τους υποψήφιους αναδόχους. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η προσέλευση τόσο των Κυπρίων όσο και των υποψήφιων γονέων συγγενικής αναδοχής είναι πολύ χαμηλή λόγω επαγγελματικών ή οικογενειακών υποχρεώσεων. Οι επαγγελματίες της ανάδοχης φροντίδας μπορούν να ζητήσουν από τους αιτούντες να ολοκληρώσουν την εκπαίδευσή τους παρακολουθώντας τις συνεδρίες που έχουν χάσει σε άλλη πόλη, αλλά η απόσταση συνήθως τους εμποδίζει να το κάνουν. Εάν οι επαγγελματίες προσπαθήσουν να παρέχουν εξατομικευμένη εκπαίδευση σε αυτές τις περιπτώσεις, καταλήγουν με τεράστιο φόρτο εργασίας.

Υπάρχουν αρκετές σημαντικές εξωτερικές απειλές σε σχέση με την εφαρμογή της εναλλακτικής οικογενειακής φροντίδας στην Κύπρο. Για παράδειγμα, λόγω της κοινωνικής απόρριψης των ασυνόδευτων παιδιών και της έλλειψης ευρείας αντίληψης της έννοιας της αναδοχής στην χώρα, η ενσωμάτωση του ασυνόδευτου παιδιού στην ανάδοχη οικογένεια και στην κυπριακή κοινωνία γενικά γίνεται όλο και πιο δύσκολη. Αυτό έχει επιδεινωθεί περαιτέρω λόγω των αλλαγών στο πολιτικό τοπίο όσον αφορά τη μετανάστευση στην Κύπρο, όπου η αυξημένη αίσθηση φόβου και καχυποψίας των μεταναστών δεν δημιουργεί ένα κλίμα αποδοχής και ανοχής των παιδιών με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Τέλος, μια άλλη σοβαρή απειλή για το εναλλακτικό πρόγραμμα οικογενειακής φροντίδας είναι η καθυστέρηση στον καθορισμό του καθεστώτος του παιδιού στην Κύπρο. Η απόκτηση του καθεστώτος του πρόσφυγα ή της επικουρικής διεθνούς προστασίας είναι πολύ σημαντική για ένα ασυνόδευτο παιδί, ακόμη και αν είναι τοποθετημένο σε ανάδοχη οικογένεια, αφού παρέχει πρόσβαση σε μια σειρά υπηρεσιών και τους βοηθά να ενταχθούν στην κυπριακή κοινωνία.

1.5 Πρακτικές που θα αναπτυχθούν στην Κύπρο

Υπάρχουν διαφορετικοί τρόποι για την ανάπτυξη του συστήματος εναλλακτικής οικογενειακής φροντίδας, ειδικά επειδή το πρόγραμμα αναδοχής στην Κύπρο δεν είναι ευρέως γνωστό. Θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν περισσότερες εκστρατείες ευαισθητοποίησης, χρησιμοποιώντας την τηλεόραση και τα κοινωνικά μέσα ενημέρωσης για την προώθηση και ενημέρωση του κοινού σχετικά με το πρόγραμμα και τους τρόπους με τους οποίους μπορούν να βοηθήσουν.

Επί του παρόντος, το HFC και οι ΥΚΕ λειτουργούν και υλοποιούν το πρόγραμμα αναδοχής. Το HFC είναι ο μοναδικός ΜΚΟ που υλοποιεί ένα τέτοιο πρόγραμμα σε εθνικό επίπεδο, αλλά θα μπορούσαν να αναπτυχθούν συμπράξεις και συνεργασίες με άλλους οργανισμούς σε όλο το νησί. Το HFC θα μπορούσε επίσης να συνεργαστεί με πανεπιστήμια και δημόσιους φορείς που ήδη παρέχουν υπηρεσίες σε ασυνόδευτα παιδιά, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα δίκτυο φορέων που θα μπορούσαν να προσφέρουν ολοκληρωμένη υποστήριξη για να βοηθήσουν τους φροντιστές και τα ίδια τα παιδιά. Η συνεργασία με ένα πανεπιστήμιο θα μπορούσε να οδηγήσει σε περαιτέρω επιστημονική έρευνα στον τομέα της εναλλακτικής οικογενειακής φροντίδας στην Κύπρο. Οι αξιολογήσεις και οι αναλύσεις των πιθανών αναγκών θα μπορούσαν να συμβάλουν στην πρόοδο ή την υποβολή προτάσεων για βελτιώσεις στην ανάδοχη φροντίδα.

Το πρόγραμμα αναδοχής για ασυνόδευτα παιδιά στην Κύπρο λειτουργεί πλέον για τρίτη συνεχή χρονιά. Το HFC έχει δημιουργήσει μια ομάδα αναδόχων και έχει αποκτήσει ζωτική εμπειρία στην εκπαίδευση και επικοινωνία μαζί τους. Αυτό θα μπορούσε να αναπτυχθεί περαιτέρω με τη δημιουργία ενός δικτύου στήριξης μεταξύ πρώην και σημερινών αναδόχων και τη σύνδεσή τους με τους νέους υποψήφιους αναδόχους που χρειάζονται υποστήριξη. Με άλλα λόγια, ένας συνδυασμός πρώην, σημερινών και νέων αναδόχων φροντιστών σε εκπαιδευτικές και ενημερωτικές συνεδρίες θα παρέχει ευκαιρίες ανταλλαγής πληροφοριών και υποστήριξης. Τέλος, θα μπορούσε να παρασχεθεί

κατάρτιση μέσω εθνοτικών ή πολιτιστικών οικογενειών ως συνομιλητών για νέες υποψήφιας ανάδοχες οικογένειες με την ίδια εθνική καταγωγή, ειδικά επειδή το ΗFC ήδη εργάζεται με ανάδοχες οικογένειες διαφόρων εθνοτικών υποβάθρων.

1.6 Συμμετείχαν ασυνόδευτα παιδιά ή πρώην ασυνόδευτα παιδιά στην ανάλυση της κατάστασης

Για την ανάλυση της κατάστασης, το ΗFC πήρε συνέντευξη από ένα ασυνόδευτο παιδί που τοποθετήθηκε σε ανάδοχη οικογένεια το 2017 μέσω του πιλοτικού προγράμματος αναδοχής του ΗFC και εξακολουθεί να ζει με την οικογένεια αυτή. Η συνέντευξη διεξήχθη στο σπίτι της ανάδοχης οικογένειας και το παιδί ενημερώθηκε ότι ο ερευνητής δεν εργαζόταν στο πρόγραμμα αναδοχής, έτσι ώστε να αισθανθεί άνετα και να μιλήσει ελεύθερα. Ως νόμιμος κηδεμόνας του παιδιού, η Διευθύντρια των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας έδωσε πλήρη συγκατάθεση για τη διεξαγωγή της συνέντευξης. Ήταν σημαντικό και χρήσιμο να ακούσουμε την άποψη του ασυνόδευτου παιδιού σχετικά με την αναδοχή, καθώς και τις σκέψεις του, τη συνολική εμπειρία και το επίπεδο ικανοποίησης από τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Η συνέντευξη με αυτό το παιδί έδωσε μια ειλικρινή περιγραφή του τι αισθάνεται και βιώνει ένα παιδί σε σχέση με την αναδοχή των παιδιών και ενήργησε ως καταλύτης γόνιμης συζήτησης κατά τη συνάντηση εμπειρογνομόνων τον Ιούνιο του 2018.

2. ΣΥΣΤΆΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

1. *Νομοθετικές αλλαγές:* πρέπει να θεσπιστεί σαφές νομοθετικό πλαίσιο σχετικά με την ανάδοχη φροντίδα των παιδιών. Πράγματι, είναι απαραίτητο να ρυθμιστεί η νομοθεσία σχετικά με το σύστημα της ανάδοχης φροντίδας. Συγκεκριμένα, υπάρχει ανάγκη να προταθεί νομοθεσία για το σύστημα της ανάδοχης φροντίδας που θα λειτουργεί ως νόμος αναφοράς σε σχέση με κάθε παιδί που βρίσκεται υπό τη φροντίδα των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.

2. *Εξεύρεση περισσότερων αναδόχων:* χρειάζονται περισσότερες ανάδοχες οικογένειες επειδή ο αριθμός των ασυνόδευτων παιδιών στην Κύπρο αυξάνεται και είναι γενικά υψηλότερος από τον αριθμό των επιλέξιμων και εκπαιδευμένων αναδόχων.

3. *Πρώθηση και ενίσχυση της ευαισθητοποίησης σχετικά με την αναδοχή στο ευρύ κοινό:* είναι επιτακτική ανάγκη να πραγματοποιηθούν ευρύτερες εκστρατείες ευαισθητοποίησης στην Κύπρο, μαζί με τηλεοπτικά μηνύματα και παρουσία των κοινωνικών μέσων ενημέρωσης, προκειμένου να ενημερωθεί το κοινό σχετικά με το πρόγραμμα αναδοχής που λειτουργεί από το HFC και γενικά το σύστημα αναδοχής. Επιπλέον, θα πρέπει να πραγματοποιηθούν εκστρατείες ευαισθητοποίησης σχετικά με τις περιπτώσεις των ασυνόδευτων παιδιών και να συμβάλουν στη θετική στάση και τις αλλαγές συμπεριφοράς σε σχέση με την αναδοχή των ασυνόδευτων παιδιών από οικογένειες.

4. *Επιτάχυνση των διαδικασιών αναδοχής:* για παράδειγμα, μειώνοντας τον κατάλογο αναμονής των ασυνόδευτων παιδιών που πρέπει να τοποθετηθούν σε ανάδοχες οικογένειες και ελαχιστοποιώντας τις καθυστερήσεις στην πληρωμή του επιδόματος.

5. *Παροχή ποιοτικής υποστήριξης στις ανάδοχες οικογένειες βάσει των ειδικών αναγκών τους και παρότρυνση να συμμετάσχουν πλήρως στην παρεχόμενη κατάρτιση.*

6. *Επέκταση των συνεργασιών του HFC:* συμπράξεις και συνεργασίες μπορούν να δημιουργηθούν μεταξύ του “Hope For Children” CRC Policy Center και άλλων οργανισμών σε όλο το νησί, καθώς και με πανεπιστήμια και δημόσιους φορείς που παρέχουν υπηρεσίες σε ασυνόδευτα παιδιά, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα δίκτυο φορέων που θα μπορούν να προσφέρουν ολοκληρωμένη στήριξη στους αναδόχους και τα ίδια τα παιδιά.

7. *Επιστημονική έρευνα στον τομέα:* το HFC μπορεί να δημιουργήσει μια ερευνητική συνεργασία με πανεπιστήμια, πράγμα που θα μπορούσε με τη σειρά του να οδηγήσει σε περαιτέρω επιστημονική έρευνα στον τομέα της εναλλακτικής οικογενειακής φροντίδας στην Κύπρο. Η πραγματοποίηση αξιολογήσεων και η ανάλυση των αναγκών θα μπορούσε να συμβάλει στην πρόοδο ή την υποβολή προτάσεων για βελτιώσεις στο σύστημα αναδοχής στην Κύπρο.

8. *Ενίσχυση της υποστήριξης από ομότιμους για πρώην και σημερινούς αναδόχους και επιλέξιμες ανάδοχες οικογένειες.* Ένα μείγμα έμπειρων και άπειρων αναδόχων φροντιστών στις εκπαιδευτικές και ενημερωτικές συνεδρίες θα μπορούσε να προσφέρει ευκαιρίες για ανταλλαγή καλών πρακτικών και μηχανισμούς υποστήριξης.

9. *Περαιτέρω ανάπτυξη ικανοτήτων για τους παρόχους φροντίδας,* να τους εξοπλίσουν για να δώσουν καλύτερη φροντίδα στα ασυνόδευτα παιδιά και να συμβάλουν στην ενίσχυση και την βιώσιμη επικοινωνία με τα παιδιά, καθώς και άλλους μηχανισμούς υποστήριξης.

10. *Παροχή κατάρτισης σε εθνοτικές ή πολιτιστικές οικογένειες* για να εργαστούν ως συνομιλητές με νέες επιλέξιμες οικογένειες από το ίδιο εθνικό υπόβαθρο. Αυτό θα παράσχει υποστήριξη στις

ανάδοχες οικογένειες με μεθόδους επικοινωνίας από τον πολιτισμό τους και θα ενισχύσει την κατανόησή τους για τον τρόπο κατανομής των καθηκόντων και των ευθυνών μεταξύ αυτών και των παρόχων υπηρεσιών.

3. ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

ΣΤΟΧΟΣ	Νομοθετική αλλαγή: θέσπιση σαφούς νομοθετικού πλαισίου για την ανάδοχη φροντίδα
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> Δημιουργία ομάδων για την υποστήριξη της αλλαγής της νομοθεσίας Δημιουργία ομάδων εργασίας στο κοινοβούλιο για να προτείνουν αλλαγές στη νομοθεσία
ΦΟΡΕΙΣ	Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, “Hope For Children” CRC Policy Center (HFC), Κοινοβουλευτική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Ίσων Ευκαιριών μεταξύ Ανδρών και Γυναικών, Γραφείο Επιτρόπου για τα Δικαιώματα του Παιδιού
ΕΠΙΠΕΔΟ	Εθνικό επίπεδο
ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	Σεπτέμβριος 2019 – Σεπτέμβριος 2020

ΣΤΟΧΟΣ	Εξεύρεση περισσότερων αναδόχων
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	Οργάνωση ενημερωτικών συναντήσεων σε συνεργασία με ορισμένους δήμους, για την ενημέρωση των οικογενειών σχετικά με την αναδοχή των παιδιών: σε διαφορετικές πολυπολιτισμικές κοινότητες και για ένα ευρύτερο κοινό κατά τη διάρκεια φεστιβάλ όπως το Φεστιβάλ Προσφύγων ή / και σε εκδηλώσεις που αφορούν διαφορετικές εθνοτικές ομάδες.
ΦΟΡΕΙΣ	HFC, άλλες ΜΚΟ, δήμος Λευκωσίας, δήμος Αγλαντζιάς
ΕΠΙΠΕΔΟ	Επίπεδο βάσης, επίπεδο δήμου
ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	Σεπτέμβριος 2019 - Φεβρουάριος 2020, τρεις ενημερωτικές συνεδριάσεις κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου (διάρκειας μίας ημέρα)

ΣΤΟΧΟΣ	Πρωώθηση και ενίσχυση της ευαισθητοποίησης σχετικά με την αναδοχή στο ευρύ κοινό
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> Τηλεοπτικά μηνύματα σε εθνικά κανάλια Παρουσία κοινωνικών μέσων σε στοχευμένες σελίδες / ομάδες που προωθούν την ενσωμάτωση και φροντίδα των ασυνόδευτων παιδιών Άρθρα σε εφημερίδες ευρέως διαδεδομένες
ΦΟΡΕΙΣ	Μέσα μαζικής ενημέρωσης
ΕΠΙΠΕΔΟ	Εθνικό επίπεδο
ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	Μάρτιος 2019 - Οκτώβριος 2019

ΣΤΟΧΟΣ	Επιτάχυνση των διαδικασιών αναδοχής
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	Δημιουργία ομάδων εργασίας με ΜΚΟ που εμπλέκονται στο πρόγραμμα αναδοχής στην Κύπρο μαζί με τις ΥΚΕ για την παρακολούθηση και ανάπτυξη μιας νέας μεθοδολογίας και συστήματος για την επιτάχυνση των διαδικασιών αναδοχής
ΦΟΡΕΙΣ	“Hope For Children” CRC Policy Center, ΥΚΕ

ΕΠΙΠΕΔΟ	Επίπεδο βάσης
ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	Οκτώβριος 2019 - Φεβρουάριος 2020

ΣΤΟΧΟΣ	Παροχή ποιοτικής υποστήριξης στις ανάδοχες οικογένειες βάσει των ειδικών αναγκών τους
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Οργάνωση world café για τη λήψη ανατροφοδότησης από πρώην, τρέχουσες και νέες ανάδοχες οικογένειες σχετικά με το τι σημαίνει ποιοτική υποστήριξη γι' αυτούς και τις ειδικές ανάγκες τους • Δημιουργία μιας ομάδας ερευνητών που να μπορούν να μελετήσουν τα αρχεία των αναδόχων που αναφέρουν τις ανάγκες τους και τους δίνεται η ευκαιρία να παρακολουθήσουν κάποιες εκπαιδευτικές συναντήσεις ώστε να συντάξουν έκθεση για την ποιοτική υποστήριξη στην Κύπρο
ΦΟΡΕΙΣ	HFC, πανεπιστήμια
ΕΠΙΠΕΔΟ	Επίπεδο βάσης
ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	Απρίλιος 2019 - Οκτώβριος 2019

ΣΤΟΧΟΣ	Επέκταση των συνεργασιών του HFC όσον αφορά την αναδοχή ασυνόδευτων παιδιών
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειρογνωμοσύνης σχετικά με την αναδοχή με οργανώσεις, πανεπιστήμια και δημόσιους φορείς για την προώθηση της συνεργασίας και ανταλλαγής γνώσεων και σύναψης εργασιακών σχέσεων με αυτούς • Πρόσκληση διαφόρων οργανισμών και παρόχων υπηρεσιών σε εκδηλώσεις σχετικά με την ένταξη και τη φροντίδα των μεταναστών, ώστε να δημιουργηθούν ευκαιρίες για τη συνάντηση διάφορων ενδιαφερόμενων μερών.
ΦΟΡΕΙΣ	Όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς σε εθνικό επίπεδο
ΕΠΙΠΕΔΟ	Επίπεδο βάσης
ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	Ιούνιος 2019 - Δεκέμβριος 2019

ΣΤΟΧΟΣ	Επιστημονική έρευνα
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	Δημιουργία μιας ερευνητικής συνεργασίας του HFC με πολλά πανεπιστήμια που θα μπορούσε με τη σειρά της να οδηγήσει σε περαιτέρω επιστημονική έρευνα στον τομέα της εναλλακτικής οικογενειακής φροντίδας στην Κύπρο: η αξιολόγηση και η ανάλυση των αναγκών θα μπορούσε να προσφέρει πρόοδο στον τομέα ή προτάσεις για τη βελτίωση των διαδικασιών της αναδοχής
ΦΟΡΕΙΣ	ΜΚΟ, πανεπιστήμια
ΕΠΙΠΕΔΟ	Επίπεδο βάσης
ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	Νοέμβριος 2019 - Νοέμβριος 2020

ΣΤΟΧΟΣ	Ενίσχυση της υποστήριξης από ομότιμους για πρώην και σημερινούς αναδόχους και επιλέξιμες ανάδοχες οικογένειες
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Διοργάνωση εκπαιδευτικών συναντήσεων, world café και συνεδριών πληροφόρησης για την παροχή ευκαιριών για μηχανισμούς υποστήριξης και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των υποψήφιων και των σημερινών ανάδοχων οικογενειών • Ανάπτυξη εθνικού δικτύου υποψήφιων αναδόχων και σημερινών αναδόχων
ΦΟΡΕΙΣ	ΜΚΟ - ΗFC, Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας
ΕΠΙΠΕΔΟ	Επίπεδο βάσης, εθνικό επίπεδο
ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	2019, 2020, 2021 - τρεις φορές το χρόνο

ΣΤΟΧΟΣ	Περαιτέρω ανάπτυξη ικανοτήτων για τους παρόχους φροντίδας
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	Διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων στο πλαίσιο ευρωπαϊκών προγραμμάτων, όπως το ALFACA II, για την εκπαίδευση των φροντιστών
ΦΟΡΕΙΣ	Όλοι οι τύποι οργανισμών, δημόσιοι φορείς
ΕΠΙΠΕΔΟ	Επίπεδο βάσης, εθνικό επίπεδο
ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	Εξαρτάται από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα που θα εγκριθεί

ΣΤΟΧΟΣ	Παροχή κατάρτισης σε εθνοτικές ή πολιτιστικές οικογένειες για να γίνουν συνομιλητές μεταξύ των επαγγελματιών αναδοχής και των αναδόχων
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	<ul style="list-style-type: none"> • Οργάνωση ειδικών εκπαιδευτικών συναντήσεων σχετικά με το προφίλ των οικογενειών και τις ανάγκες τους • Χρήση του εγχειριδίου ALFACA κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσης • Δημιουργία επαγγελματικής σχέσης με τους συνομιλητές και τους ΜΚΟ για τη διατήρηση στενών επαφών
ΦΟΡΕΙΣ	Όλοι οι τύποι οργανισμών
ΕΠΙΠΕΔΟ	Επίπεδο βάσης
ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	2019 και 2020 - τρεις φορές το χρόνο

4. ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΔΟΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Υπάρχουν δύο προγραμματισμένες εκδηλώσεις κατά τις οποίες τα ευρήματα του έργου ALFACA II μπορούν να διαδοθούν στην Κύπρο:

Ομάδες εστίασης INTEGRA τον Απρίλιο του 2019 με τη συμμετοχή κοινωνικών λειτουργών, ψυχολόγων, διεθνών οργανισμών, μη κυβερνητικών οργανώσεων που παρέχουν διαφορετικές μορφές φροντίδας στα ασυνόδευτα παιδιά, το Υπουργείο Εργασίας, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, το Γραφείο της Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και άλλοι οργανισμοί. Το INTEGRA είναι ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα το οποίο συντονίζεται από το “Hope For Children” CRC Policy Center και στοχεύει στην παροχή ενός πολυτομεακού προγράμματος καθοδήγησης για την υποστήριξη της επιχειρηματικότητας των παιδιών σε φροντίδα και των νέων που εγκαταλείπουν τη φροντίδα. Παράλληλα, επιδιώκει τη διερεύνηση εναλλακτικών συστημάτων φροντίδας για ασυνόδευτα παιδιά και τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να συμβάλουν στην ενίσχυση της ανεξαρτησίας τους όταν εγκαταλείπουν τη φροντίδα. Ένας λειτουργός του HFC θα παρουσιάσει το έργο ALFACA II στους διάφορους ενδιαφερόμενους φορείς κατά τη διάρκεια των ομάδων εστίασης.

Το CRC Policy network Chair Conference στις 16 και 17 Οκτωβρίου 2019, όπου θα συγκεντρωθεί μια ομάδα ακαδημαϊκών από όλο τον κόσμο και την Κύπρο για να συζητήσουν τις τρέχουσες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα ασυνόδευτα παιδιά. Κατά τη διάρκεια αυτής της διάσκεψης, οι λειτουργοί του HFC θα ετοιμάσουν μια σύντομη παρουσίαση σχετικά με τα πορίσματα της έκθεσης ALFACA II και του εγχειριδίου ALFACA.

Υπάρχουν τρία κύρια δίκτυα/πλατφόρμες με τα οποία θα διαδοθούν τα ευρήματα του έργου ALFACA II στην Κύπρο:

Ενημερωτικό δελτίο HFC – μια σύντομη έκθεση και παρουσίαση του έργου ALFACA II θα σταλεί στους συνδρομητές (300), μετά την ολοκλήρωση του έργου, τον Ιούλιο του 2019.

Κοινωνικά μέσα / Facebook - μια δημοσίευση με σύνδεσμο με περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το έργο θα δημιουργηθεί τον Σεπτέμβριο του 2019.

Έκθεση δραστηριότητας του HFC για το έτος 2018: πληροφορίες σχετικά με το ALFACA II θα συμπεριληφθούν στην έκθεση, η οποία θα είναι άμεσα διαθέσιμη σε όλα τα μέλη και τους εταίρους του Οργανισμού.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ALFACA στην Κύπρο

Ένα διήμερο εκπαιδευτικό πρόγραμμα ALFACA πραγματοποιήθηκε στη Λευκωσία, Κύπρος στις 7 και 8 Μαρτίου 2019, από δύο επαγγελματίες εκπαιδευτές του Ιδρύματος Nidos. Η κατάρτιση ήταν ένας τρόπος διάδοσης του προτύπου ALFACA, των εργαλείων και ορθών πρακτικών του έργου. Η κατάρτιση παρείχε τη δυνατότητα στους επαγγελματίες του τομέα της γονικής μέριμνας να ενσωματώσουν το μοντέλο και τα εργαλεία ALFACA στην πρακτική τους για την περαιτέρω ανάπτυξη του κυπριακού συστήματος αναδοχής. Κοινωνικοί λειτουργοί από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, εκπρόσωποι της Υπηρεσίας Ασύλου, του Γραφείου της Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, του Γραφείου της Επιτρόπου για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Παιδιού, του Διεθνή Οργανισμού Μετανάστευσης στην Κύπρο, εκπρόσωποι από την Caritas, τον Ερυθρό Σταυρό Κύπρου, Ψυχολόγοι από το Τμήμα Ανάδοξης Φροντίδας του “Hope For Children” και ακαδημαϊκοί παρακολούθησαν την εκπαίδευση.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα σχεδιάστηκε για να ανταποκριθεί στις συγκεκριμένες ανάγκες των επαγγελματιών φροντίδας στην Κύπρο και συνίστατο στα ακόλουθα θέματα:

Γενικές πληροφορίες για τα ασυνόδευτα παιδιά: ανάπτυξη ασυνόδευτων παιδιών, ψυχολογική ευημερία, κίνδυνοι για την ασφάλεια, η εργασία σε ένα διαπολιτισμικό περιβάλλον και η διαπολιτισμική επικοινωνία.

Ειδικά θέματα σχετικά με τις πολιτισμικές διαφορές στην περίπτωση των ασυνόδευτων παιδιών.

Ειδικά θέματα που σχετίζονται με τις πολιτισμικές διαφορές όσον αφορά τον κίνδυνο κακοποίησης ασυνόδευτων παιδιών.

Η ανάγκη καθοδήγησης: ενίσχυση των παραγόντων προστασίας για τα ασυνόδευτα παιδιά, καθοδήγηση για την επανένωσή τους με την οικογένεια τους, αυτονομία στα 18, καθοδήγηση σχετικά με το αποτέλεσμα: επιστροφή και ενσωμάτωση.

Η εξεύρεση οικογενειών: πώς γίνεται, ποιες οικογένειες συμμετέχουν στο πρόγραμμα: σημαντικά χαρακτηριστικά για τις ανάδοχες οικογένειες (εθνοτικές οικογένειες ή οικογένειες από την Κύπρο)

Προϋποθέσεις και όροι για τις ανάδοχες οικογένειες: εμπλοκή εθνοτικών οικογενειών, συνεργασία με συγγενικές οικογένειες, πτυχές πολιτιστικής ευαισθησίας στην αναδοχή.

Έλεγχος οικογενειών: ποιος και πότε, πώς να γίνεται ο σωστός έλεγχος και με τι μέσα, το εργαλείο ελέγχου ALFACA.

Τοποθέτηση ενός παιδιού σε μια οικογένεια

Τοποθέτηση: καθοδήγηση και υποστήριξη κατά τη διάρκεια των τοποθετήσεων, πώς να αποτραπούν τυχόν αποτυχίες, τοποθέτηση σε εθνοτικές οικογένειες ή οικογένειες από την Κύπρο.

Τα έντυπα αξιολόγησης που συμπληρώθηκαν από τους συμμετέχοντες στην κατάρτιση δείχνουν ότι το εγχειρίδιο ALFACA είναι καλά δομημένο με σαφή μεθοδολογία. Παρέχει καλή υποστήριξη σε παιδιά, οικογένειες και επαγγελματίες, εφαρμόζεται σε ποικίλα πολιτισμικά πλαίσια και συμμορφώνεται αρκετά με την ισχύουσα νομοθεσία και τους διοικητικούς κανονισμούς στην Κύπρο. Οι συμμετέχοντες θεώρησαν επίσης ότι η κατάρτιση αποτελεί σημαντική συμβολή στην περαιτέρω διάδοση του μοντέλου, των εργαλείων και των ορθών πρακτικών του έργου ALFACA και είναι πιθανό να ενσωματωθεί στο κυπριακό σύστημα αναδοχής.